

SAMO NOVAKOVIČ

Samo Novakovič (1963 – 2022), dolgoletni sodelavec na področju zmanjševanja škode, je s svojo poklicno potjo, vrednotami in osebnim zgledom močno zaznamoval delo na tem področju ter pustil neizbrisen pečat med sodelavci, uporabniki in strokovnjaki.

Predanost, ki presega službo

Samo Novakovič je slabi dve desetletji deloval v Društvu za pomoč odvisnikom in njihovim družinam SVIT Koper, najprej kot prostovoljec, nato preko javnih del in končno kot zaposleni laični delavec oziroma strokovni sodelavec. Zadnjih 10 let je bil zaposlen kot strokovni delavec in nekaj časa vmes tudi v vlogi strokovnega vodje. Deloval je celostno. Bil je v dnevnem centru društva, predvsem pa na terenu. Pri svojem delu je s spoštovanjem in sočutjem pristopal k ljudem, ki uporabljajo droge. Njegovo delo ni bilo omejeno na strokovno delo – bilo je poslanstvo, ki ga je opravljal s tihim pogumom in zavedanjem, da lahko tudi majhna dejanja prinesejo veliko spremembo v življenju drugega človeka.

Strokovnost prežeta s človečnostjo

V Društvu Svit Koper je sooblikoval in izvajal številne aktivnosti na področju zmanjševanja škode, terenske podpore in svetovanja, ki so temeljili na spoštovanju, varnosti in dostojanstvu uporabnikov. Bil je most med stroko in skupnostjo – med uradnim sistemom in ljudmi, ki pogosto ostajajo na njegovem robu. S svojim delom je dokazoval, da je mogoče vzpostaviti zaupanje tam, kjer so mnogi že obupali. Na področju odvisnosti je bil Samo korak ali dva pred nami. Prav gotovo zaradi osebne izkušnje, zato je bilo zanj nesprejemljivo, da smo z uvajanjem določenih javno zdravstvenih ukrepov na področju drog v Sloveniji zamujali. S tem se je težko soočal, to ga je žalostilo, hkrati pa ga je spodbujalo, da je vztrajal. Uspelo mu je opustiti uporabo drog in nato kasneje vseeno delati na področju z aktivnimi uporabniki. Bil je upornik, ki je imel jasna stališča do uporabe drog in znal je trmasto vztrajati pri svojih trditvah in razlogih zanje, saj je uporabnike največkrat doživljal zelo drugače od vseh nas ostalih. Zato je bilo sodelovanje z njim pogosto velik izziv. S svojim posebnim načinom razmišljanja nam je vedno znova postavljal ogledalo in včasih nam odsev ni bil všeč. Soočati smo se morali s predsodki, neprijetnimi občutki, strahom in stigmo, da smo lahko sodelovali z njim. Učil nas je sprejemanja.

Človek tišine, ki je povedala več kot besede

Bil je človek izjemne človečnosti, tihe vztrajnosti in etične pokončnosti, umirjen in tih sodelavec. V vsaki situaciji je znal prisluhniti, biti prisoten in podpreti brez obsojanja. Bil je glas tistih, ki ga pogosto nimajo – in tudi, ko je sam ostajal v ozadju, so bila njegova dejanja zgovornejša od vsake besede.

Mentor, kolega in zgled

Samo je bil mentor mnogim – sodelavcem, prostovoljcem, študentom. Njegov vpliv ni bil v govorih, temveč v načinu, kako je živel svojo vlogo. Njegovo znanje in izkušnje bodo ostali v generacijah, ki danes nadaljujejo delo na področju zmanjševanja škode. S trmo je ob delu leta 2012 zaključil študij matematike in računalništva in leta 2014

tudi opravil strokovni izpit iz socialnega varstva, kar je dobro uporabil pri vsakdanjem delu v društvu in kot sodelavec na različnih projektih. Številkam je dodajal zgodbe, ukrepom na področju zmanjševanja škode pa smisel. Kot ljubiteljski fotograf je poskrbel, da dogodki ne bodo šli v pozabo. Tudi Samo ne bo odšel v pozabo, saj je pomemben glasnik tega, da kljub izkušnji z drogo in odvisnostjo lahko kadarkoli v življenju sprejmeš drugačno odločitev, prenehaš z uporabo in osmisliš svoje življenje s talenti, ki jih imaš in z delom v skupno dobro.

Dolgoročen vpliv, ki presega regijo

Čeprav je večino dela opravil lokalno, je njegov vpliv presegel geografske meje. S svojim delom je pripomogel k izboljšanju kakovosti življenja mnogih uporabnikov, krepil vezi med stroko, civilno družbo in uporabniki ter sooblikoval pristop, ki temelji na vključevanju, razumevanju, zaupanju in upanju.

Zapustil nam je več kot delo – zapustil nam je zgled

Samo je na področju prepovedanih drog deloval predvsem na dejavnostih, povezanih z zmanjševanjem škode zaradi drog, v največji meri na terenskem delu, deloval je na preprečevanju socialnega izključevanja uporabnikov prepovedanih drog, na preprečevanju širjenja okužb z virusom HIV in hepatitisa C, bil je aktiven pri reševanju dejanskih življenjskih stisk uporabnikov, bil je pomoč in podpora uporabnikom pri vključevanju v skupnost in mediator v konfliktnih situacijah, ki so jih in jih povzročajo procesi kriminalizacije, marginalizacije ter pomanjkanje komunikacije med t.i. sceno drog in institucijami, bil je aktiven v različnih delovnih skupinah na področju, kot na primer pri pripravi izvedbenega načrta uveljavljanja varnih sob v Sloveniji, sodeloval je pri raziskovanju v okviru zunanjih in notranjih raziskav, bil je redni aktivni udeleženec okroglih miz in različnih izobraževanj s področja, ni mu bilo odveč sodelovati z dijaki in študenti, niti na predstavitvenih stojnicah, sodeloval je pri ustvarjanju glasila oziroma društvenega časopisa, ki je vsekakor presegal okvire društva in ves čas skrbel za računalniške evalvacije programa.

Samo Novakovič je utelešal vrednote, kot so strokovnost, človečnost, pogum in predanost. Njegova zapuščina ni le v programih, ki jih je pomagal razviti, temveč predvsem v ljudeh – tistih, ki jih je poslušal, podprl, opogumil in navdihnil.

Z današnjim priznanjem ne ohranjamo le spomina na Sama Novakoviča, temveč tudi njegov duh – duh človeka, ki je verjel v dostojanstvo vsakega posameznika in v to, da si vsakdo zasluži drugo priložnost. Njegovo delo, njegova tiha moč in njegovo srce ostajajo z nami – kot del skupnega temelja, na katerem gradimo naprej.

In Samo bi sedaj verjetno rekel: »OOOOO JOJ!« ali pa "Vse grdo tega sveta prenašam, ker verjamem v ljudi. In živali."

Pripravili:

dr. Ines Kvaternik
mag. Žanin Čopi

Izola, 15. 10. 2025